

Evalueringen af projekt **Småbørnsklubber**

Et samskabelsesprojekt mellem Red Barnet og danske kommuner

VÆRDISKABENDE
UDVIKLING

INDHOLD

1. INDLEDNING	3
1.1 Småbørnsklubber - Status på projektet	3
1.2 Evalueringens formål og metode	5
2. FAMILIERNES UDBYTTTE	7
2.1 En del af et fællesskab	8
2.2 Børnenes udbytte	10
2.3 Værdien af oplæg og input fra fagpersoner	11
2.4 Værdien af fællesspisning	13
2.5 Kendskab og brobygning til lokale tilbud	14
2.6 Fremmøde samt gruppens størrelse og sammensætning	14
2.7 Fastholdelse af familiernes udbytte	15
2.8 Opsamling	18
3. ORGANISERING SAMSKABELSE OG FORANKRING	19
3.1 Organisering	19
3.2 Samskabelse	22
3.3 Den lokale forankring af indsatsen	24
4. KONKLUSION OG ANBEFALINGER	26
4.1 Hovedkonklusioner	26
4.2 Delkonklusioner	27
4.3 anbefalinger	31

1. INDLEDNING

Konsulenthuset Cubion har gennemført en lærende evaluering af projekt Småbørnsklubber for Red Barnet. Evalueringen er blevet gennemført i perioden 2020 - 2023. Projektet er støttet af Lauritzen Fonden og Egmont Fonden

1.1 SMÅBØRNSKLUBBER - STATUS PÅ PROJEKTET

Småbørnsklubber er Red Barnets frivillige sociale indsats for småbørnsfamilier med børn i alderen 0-6 år. Klubberne drives i et samspil mellem frivillige og kommunale fagprofessionelle og har til formål at styrke livsduelighed hos børn i udsatte positioner, støtte relationen mellem børn og forældre og skabe fællesskaber.

Indsatsen har derfor haft fokus på at skabe styrkede forældrekompetencer, et bedre samspil mellem forældre og børn, bedre trivsel i familierne, bedre netværk og en øget viden om andre lokale tilbud for familier.

Projektets succeskriterier:

Kvalitative målinger baseret på familiernes, de frivilliges og de professionelles oplevede udvikling afspejler følgende udvikling for mindst 75 % af familierne:

- Børnene trives bedre i hverdagen.
- Forældrene kan beskrive nye specifikke metoder eller strategier, som de anvender i relation til børnene med positiv virkning (fx ift. opdragelse eller konfliktnedtrapning).
- Forældrene beskriver, at relationen til deres barn har udviklet sig positivt.
- Forældrene beskriver (en fornyet) tillid til kommunale fagprofessionelle som sundhedsplejerske, sagsbehandler og daginstitutionspersonale.
- Forældrene ved, hvor de kan henvende sig efter endt forløb, hvis de oplever at have brug for yderligere støtte i familien.

Projektets måltal:

- Der skal etableres 12 klubber i 4 kommuner
 - Et klubforløb er 12 mødegange
 - Der skal gennemføres 55 forløb i alt
 - I alt forventes 660 udsatte børn og deres familier at deltage i et forløb i Småbørnsklubberne
-

Småbørnsklubberne tilbyder 12 klubgange af 2-3 timer, hvor familierne mødes, får input fra og indgår i dialog med fagprofessionelle. De spiser sammen, hygger og børnene leger sammen, hvor også forældre og frivillige indgår. Klubberne er i løbet af projektperioden etableret i 5 kommuner; Guldborgsund, Roskilde, Esbjerg, Amager og Odense. I forbindelse med udbredelsen af indsatsen er småbørnsklubberne desuden etableret på Bornholm og i Billund i 2023.

Der er indtil ultimo 2023 i alt gennemført 36 forløb og der forventes gennemført ni Småbørnsklubber i foråret 2024.

Målgruppe

Småbørnsklubben er udviklet som en tidlig og forebyggende indsats for familier i udsatte positioner med børn i alderen 0-6 år.

Den primære målgruppe er små børn (0-6 år) i udsatte positioner, som af fagprofessionelle vurderes at have symptomer på mistrivsel eller en ikke alderssvarende udvikling, eller vurderes at være i risiko herfor.

Henvisningskriterier:

- Usikkerhed i forhold til rolle som småbørnsforældre
 - Manglende netværk
 - Konfliktfyldt hverdag i hjemmet, fx på grund af forældrenes skilsmisse.
 - Manglende overskud, pga. fx fysisk eller psykisk sygdom eller belastning.
 - Ikke har mulighed for at komme på ferie og få fælles oplevelser i familien.
 - Er hjemme en stor del af tiden og har ikke meget kontakt til andre.
 - Har skrøbelige, ustabile relationer.
 - Trang økonomi (fx ved modtagelse af kontanthjælp, integrationsydelse, SU, m.m.), hvor der bl.a. spares på mad og fritidsaktiviteter.
-

Aktiviteterne i Småbørnsklubben er ikke kun rettet mod den primære målgruppe, men mod hele familien, dvs. barnet, forældre og eventuelle søskende. For at kunne opfylde formålet om at understøtte børn i udsatte positioner er det afgørende, at også forældrene er i fokus. Aktiviteterne er således udviklet med henblik på at styrke forældrekompetencer og støtte forældrene ift. mentalisering, opdragelse, familiodynamik m.v. Hele familien står derfor centralt i arbejdet i Småbørnsklubberne med henblik på at sikre den primære målgruppes udvikling og trivsel.

Deltagerne i en Småbørnsklub er familier i udsatte positioner, som af fagpersoner vurderes at være i stand til at indgå i et gruppeforløb. Det kan således både være børn i familier, som modtager en forebyggende foranstaltning i kommunen, men det kan også være børn i familier, som bliver vurderet til at være i risiko af andre faggrupper end den kommunale sagsbehandler. Det er primært mødre der har gået i Småbørnsklubben sammen med deres barn eller børn,

og fædre har i mindre omfang deltaget i klubaftner. En spørgeskemaundersøgelse blandt deltagere viser, at 80 % af forældrene er mødre, mens 18 % er fædre og 2 % anden omsorgsperson. 46 % af forældrene i Småbørnsklubberne har ikke tidligere gået til fritidsaktiviteter med deres barn/børn.

197 familier har deltaget i Småbørnsklubberne på tværs af kommunerne, hvoraf 35 familier er gengangere. 117 frivillige har været tilknyttet Småbørnsklubberne.

1.2 EVALUERINGENS FORMÅL OG METODE

Formålet med evalueringen er overordnet set at blive klogere på, hvilken værdi Småbørnsklubberne bidrager med for de involverede familier, herunder hvilket organisatorisk set up der skal til for at indsatsen lykkes, og hvad der skal til for at indsatsen bliver bæredygtig i fremtiden. Med bæredygtig menes, at indsatsen skal have det rette set-up både kommunalt og lokalforeningsmæssigt i Red Barnet, at der bliver rekrutteret tilstrækkeligt mange familier og at frivillige rekrutteres og fastholdes, samt at værdien af indsatsen fastholdes udover projektperioden.

Evalueringen er baseret på både kvalitative og kvantitative data og alle grupper af aktører direkte involveret i Småbørnsklubberne er blevet hørt. Det gælder således, deltagende forældre, frivillige i Småbørnsklubberne, klubledere, kommunale tovholdere samt andre kommunale samarbejdspartner og naturligvis også projektledelsen hos Red Barnet. Alle har bidraget med interview enten individuelt eller i grupper. Alle interview er gennemført som semistrukturerede interview.

Forældrene har efter endt forløb endvidere besvaret spørgeskemaer, hvilket udgør den kvantitative del af data i evalueringen. 119 forældre har besvaret det afsluttende spørgeskema. Evalueringen blev designet så den skulle sikre løbende læring, viden om familiernes oplevede udbytte af indsatsen umiddelbart efter afslutning på Småbørnsklubberne, samt 3 og 6 mdr. efter afslutningen af indsatsen. Det viste sig imidlertid yderst vanskeligt at få indsamlet besvarelser 3-6 måneder efter forløbenes afslutning på trods af både sms og opringninger fra Red Barnet. For at indhente data til belysning af udbytte over tid, valgte Red Barnet derfor i efteråret 2023 at invitere til gensynsmøde i Roskilde, Esbjerg, Guldborgsund og på Amager. I alt deltog 46 familier til i alt 4 gensynsmøde events, hvilket udgør 34 procent af de samlede familier i klubberne. Der var flest deltagere fra familier der har deltaget i småbørnsklubben i 2023 (50%) men også familier, hvis deltagelse ligger længere tilbage i tid mødte op (2022=35% og 2021= 15%) Dertil deltog i alt 15 frivillige, og det to timers gensynsmøde blev faciliteret af to medarbejdere fra Red Barnets sekretariatet

For at få et godt afsæt for at evaluere indsatsen, var det vigtigt at evaluator har fået mulighed for at besøge Småbørnsklubber på klubaftner, for derigennem at have førstehåndsindtryk af, hvordan en klubaften i en Småbørnsklub forløber. Besøgene har vist, at klubaftner meget afspejler, hvem der deltager og hvilke aktiviteter der er planlagt på en sådan aften. Under besøg har der været mulighed for at tale med både familierne og de frivillige, og dermed bidraget med indsigt i de forskellige aktørers erfaringer og udbytte. Besøgene har fungeret som et godt afsæt for de efterfølgende interview med henholdsvis forældre, frivillige, klubledere, kommunale repræsentanter og projektledelsen.

Gennemførte evalueringsaktiviteter:

- 10 observationsbesøg inkl. spontaninterview med forældre, frivillige og fagpersoner – besøgende har været i Roskilde, Esbjerg, Guldborgsund, Amager og Odense
- 19 individuelle interview med forældre fra Småbørnsklubber. Interview er enten foregået online eller over telefon. Forældrene repræsenterer Småbørnsklubber i Roskilde, Esbjerg, Guldborgsund, Amager og Odense
- 4 fokusgruppeinterview med frivillige og klubledere samt to individuelle interview med frivillige, alle gennemført online. Disse omfatter frivillige fra Guldborgsund, Esbjerg, Roskilde og Bornholm.
- 3 fokusgruppeinterview med klubleder og kommunale tovholdere gennemført i hhv. Guldborgsund og Esbjerg
- 2 individuelle interview med klubledere fra hhv. Bornholm og Odense
- 1 afsluttende interview med kommunal tovholder i Guldborgsund Kommune
- 4 fokusgruppeinterview med deltagelse af klubledere og kommunale tovholdere på tværs af de kommuner der har været gennemført Småbørnsklubber. Det vil sige at den første tværgående interview var med deltagelse af Roskilde og Guldborgsund og den sidste med deltagelse af Roskilde, Guldborgsund, Esbjerg, Odense og Amager.
- 2 fokusgruppeinterview med projektledelsen for Småbørnsklubber i Red Barnet
- 1 analyseworkshop med deltagelse af klubledere og kommunale tovholdere på tværs af de involverede kommuner, samt deltagelse af projektledelsen for Småbørnsklubber i Red Barnet og repræsentanter for National afdeling i Red Barnet.
- Red Barnet har i efteråret 2023 gennemført fire gensynsmøde events i hhv. Roskilde, Guldborgsund, Esbjerg og Amager.

Som det fremgår af oversigten, har dataindsamlingen været tilrettelagt med udgangspunkt i, hvad der har været behov for i de forskellige kommuner. Covid 19 betød, at det var svært i en periode at komme på besøg, hvorfor dataindsamlingen i stedet blev gennemført online via fokusgruppeinterview med de frivillige, lokale tovholdere og klubledere. Dertil har det været nødvendigt at lave individuelle interview, for at kompensere for eksempelvis, at klubledere ikke har kunnet deltage i de tværgående interview. Vi har således været omkring de forskellige aktører lokalt og kan derfor stå inde for, at alle relevante parter er blevet hørt undervejs i evalueringsprocessen.

Den indhentede viden fra interview og spørgeskemabesvarelser er løbende blevet præsenteret for projektledelsen gennem fire statusrapporter, undervejs i evalueringsprocessen (forår og efterår i hhv 2021 og 2022). I sommeren 2023 blev der afholdt en analyseworkshop med repræsentanter for Red Barnet og deltagende kommuner, som afsæt for en foreløbig evalueringsrapport (august 2023). På denne måde er de indhentede data løbende blevet bragt i spil i justeringen af projektet.

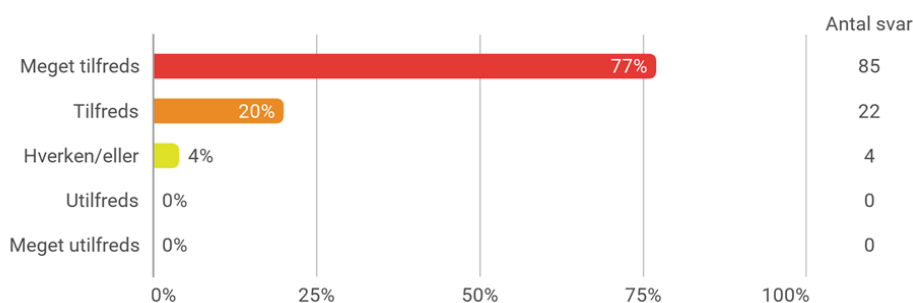
I de følgende kapitler vil vi først beskrive familiernes udbytte af Småbørnsklubberne, herunder hvilke elementer der har haft særlig stor værdi. Dernæst belyses indsatsens organisering, samskabelses-elementer og lokale forankringsperspektiver, inden vi afslutningsvist præsenterer evalueringens hovedkonklusioner, delkonklusioner og anbefalinger.

2 FAMILIERNES UDBYTTE

Overordnet set giver langt størstedelen af de deltagende familier udtryk for stor glæde og begejstring for at gå i Småbørnsklubben, hvilket kommer til udtryk i både interview og spørgeskemabesvarelser. De fortæller stort set samstemmende, at både de og børnene er rigtig glade for at gå i Småbørnsklubben, og at de glæder sig til klubaftnerne.

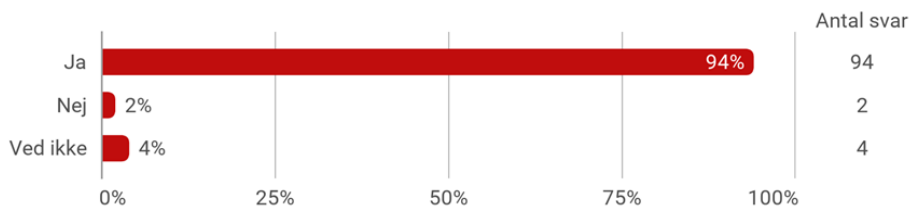
Ved hvert forløbs afslutning er familierne blevet bedt om at evaluere forløbet med fokus på deres udbytte af forløbet. Forældre fra hhv. Esbjerg, Guldborgsund, Roskilde, Amager, Odense, Billund og Bornholm har udfyldt de afsluttende spørgeskemaer. Af nedenstående graf fremgår det, at 77 % har været meget tilfredse med forløbet, 20 % har været tilfredse og 4 % har svaret hverken/eller.

Hvor tilfreds har du været med at gå i Småbørnsklubben?

Den høje tilfredshed kan også udledes af, at mange familier har ønsket at fortsætte i Småbørnsklubben efter forløbets afslutning, ligesom 93 % svarer, at de vil anbefale Småbørnsklubben til andre familier.

Vil du anbefale Småbørnsklubben til andre forældre?

Flere familier har også fået lov til at gennemføre et ekstra forløb, hvis fagpersonerne skønnede, at familien ville profitere af det, og der samtidig var udfordringer med at rekruttere nok familier til at etablere Småbørnsklubben. I alt er 18 % af familierne gengangere.

Om sit udbytte siger en forælder:

”Det jeg også har fået ud af det er, at vi er ikke så forskellige fra ’normale’ familier. At jeg måske ikke er så unormal. Tidligere har jeg ladet andre sætte mig i bås og det er jeg kommet lidt ud af. Jeg oplever lidt, at der bliver sat labels på en og det er der ingen der kan lide. Jeg har været lidt bange for, at man så skævt til en, hvis man var sårbar, men har også fundet ud af, at det kan vi jo alle blive på et eller andet tidspunkt. Det sværeste er når nogen rammer en på ens forældreevne. Det gør en usikker og bange. Derfor skal det være trygt at række ud og sige ”Jeg har brug for hjælp”, uden at være bange for, at der kommer flere stempler på”. Hendes udbytte rammer ind i det overordnede succeskriterier med indsatsen, nemlig at styrke forældrene i deres forældrekompetence.

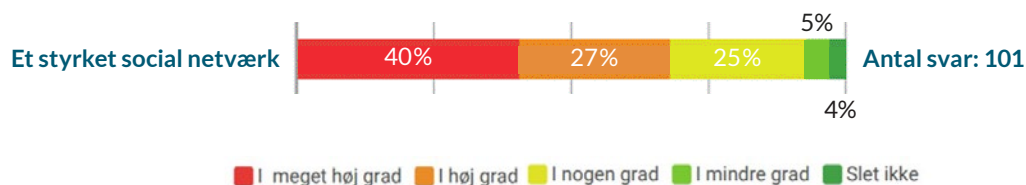
2.1 EN DEL AF ET FÆLLESSKAB

I både spørgeskemaundersøgelsen og interview peger forældrene især på samværet med andre mennesker, som det bedste ved at gå i Småbørnsklubben og mange påpeger, at Småbørnsklubben er til glæde for både dem selv og for børnene. Om det bedste ved Småbørnsklubben skriver de eksempelvis:

”At være sammen med alle de dejlige mennesker”, ”Jeg er meget glad for at være her og snakke med de andre. Børnene er meget glade for at lege med de andre” og ”Det har været meget hyggeligt, og vi har bygget relationer med andre familier”.

Nedenstående tabel viser, at langt størstedelen enten i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad oplever, at de via Småbørnsklubben, har fået et styrket socialt netværk.

I hvilken grad har småbørnsklubben givet dig:

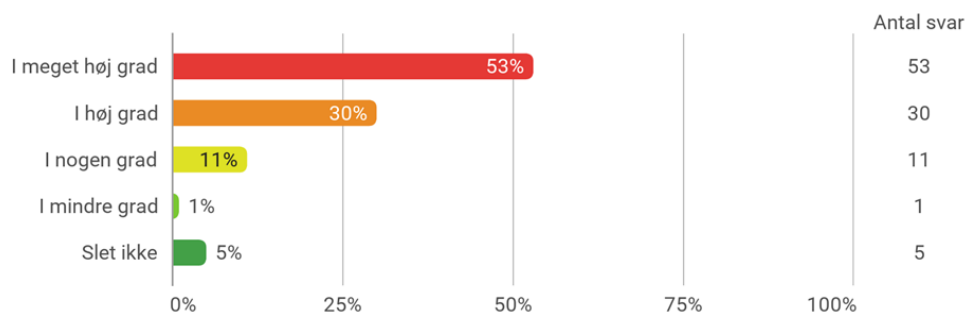

Mange af de familier der har været del af Småbørnsklubber har (af mange forskellige årsager) haft meget lidt socialt netværk, så de har været meget motiverede for at komme ud at møde andre familier og dele deres erfaringer med hinanden. I interview med forældre fremhæver flere, at de finder det vigtigt, at de og ikke mindst deres børn, lærer at indgå i nye fællesskaber, så de ikke kun har et netværk der relaterer sig til daginstitution eller skole, men lærer at træde ind i nye fællesskaber.

Både forældre og frivillige giver udtryk for, at det i høj grad er lykkedes at få skabt et trygt rum i Småbørnsklubberne, hvor forældrene kan dele bekymringer og usikkerheder. Således svarer 83 % af forældrene, at de enten i meget høj grad (53 %) eller i høj grad (30 %), følte sig trygge i Småbørnsklubben.

I hvilken grad følte du dig tryk i Småbørnsklubben?

(kunne du sige og gøre det du havde lyst til - f. eks. også snakke om bekymringer eller usikkerhed?)

Som en ting der har overrasket ved Småbørnsklubben skriver en forælder: *”Hvor tæt man egentlig bliver med både de frivillige og de andre familier”*. Flere frivillige giver også udtryk for, at familierne har været meget åbne, ærlige og imødekommende.

Familierne oplever således, at de bliver en del af et fællesskab i Småbørnsklubben og flere fremhæver, at de frivillige har været supergode til at tage imod dem og børnene i en tryk ramme for både børn og voksne. Om de frivillige siger en mor: *”Det har været en fantastisk oplevelse at være sammen med dem og de har taget virkelig godt imod mig og de andre – og de har hjulpet og støttet os alle sammen”*. En anden formulerer det således: *”Småbørnsklubben er et fristed med kompetente voksne”*.

De frivillige fremhæver også på tværs af klubberne, at de oplever, at familierne primært deltag for at være del af et socialt fællesskab, hvor der samtidig er nogen der kan tage lidt over i forhold til børnene. Denne mor siger således: *”Det at få et netværk, hvor man kan snakke med andre, der har små børn og sparre med hinanden, har været vigtigt. Jeg har haft brug for nogen at spejle mig i og se og høre, at deres børn også gør sådan noget som mit barn kan finde på”*.

Flere af de interviewede forældre – særligt de forældre, der var gengangere i Småbørnsklubben – fortæller, at de også ses eller har kontakt med andre forældre fra Småbørnsklubben udenfor klubbetiden. Det gør sig særligt gældende i de Småbørnsklubber, hvor børnene går’

samme institution. Der har også været eksempler på, at familierne undervejs er mødtes på legepladser, har hjulpet hinanden med flytning eller med at læse og oversætte dokumenter fra det offentlige eller andet. Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at 55 % forventer, at holde kontakten med andre forældre fra Småbørnsklubben. 13 % svarer nej, mens 32 % svarer ved ikke. Størstedelen har således ved slutningen af forløbet en intention om at fastholde kontakten til nogle af de andre familier, men mange har endnu ikke mødtes eller aftalt at mødes efter Småbørnsklubben er afsluttet. Fremmødet ved gensynsmøderne bekræfter ønsket om at mødes, men også, at der for mange er behov for støtte til at ses efterfølgende.

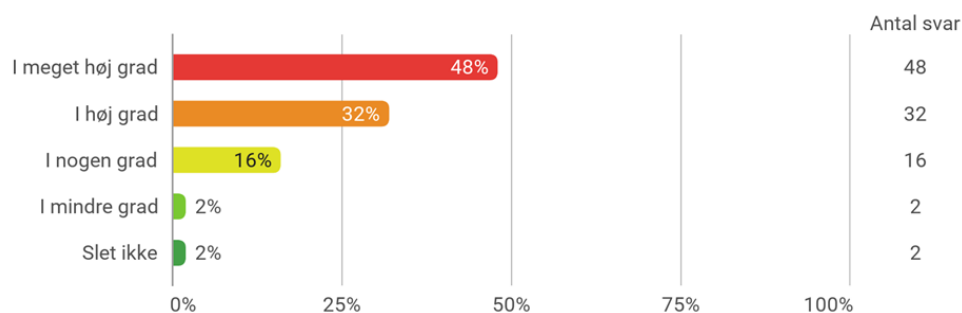
I Odense besluttede flertallet af familier fra det første hold af Småbørnsklubber, at de ville fortsætte med at mødes, lave mad og spise sammen. De har alle tilknytning til og er brugere af et beboerhus, hvor de begyndte at mødes i en børneklub/madklub. To af familierne fik dog mulighed for at deltage i det næste forløb af Småbørnsklubben, hvilket har betydet, at børneklubben/madklubben blev sat på pause indtil august 2023.

Flere frivillige og familier giver dog udtryk for, at det kan være svært at få etableret kontakten og efterspørger et mere understøttet efterforløb.

2.2 BØRNEGENS UDNYTTE

Både forældre, frivillige og fagpersoner giver udtryk for, at børnene får et godt udbytte af at gå i Småbørnsklubben.

Oplever du at Småbørnsklubben har haft en positiv betydning for dit barns/dine børns trivsel?

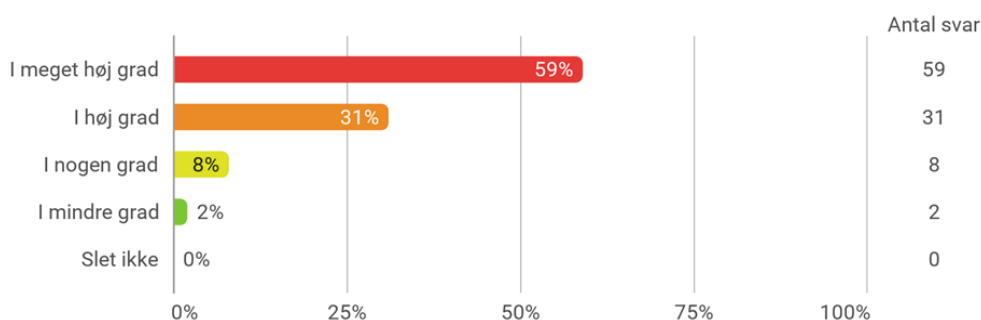

80 % af forældrene svarer enten i meget høj grad (48 %), i høj grad (32 %) at Småbørnsklubben har haft positiv betydning for deres barn eller børns trivsel, mens 16 % svarer i nogen grad.

Flere forældre påpeger, at deltagelse i Småbørnsklubben har betydning for børnenes udvikling af relationer og tryghed i forhold til at være sammen med andre børn og voksne. En mor siger: *"Børnene er meget glade for at lege med de andre"* og en anden siger: *"Han har øvet sig i at lege med andre børn og lært nye voksne at kende"*. Det bekræfter denne frivillig som har oplevet en klar udvikling i børnenes fællesskab undervejs: *"Men også internt mellem børnene kom der en progression. Fra første gang, hvor de holdt sig meget til de søskende, de var sammen med, til sidste gang, hvor de bare kører rundt med hinanden på de der mooncars, på scooter internt mellem børnene. Så jeg synes også, der stille og rolig udviklede sig en relation"*.

Af spørgeskemaundersøgelsen fremgår det, at 90 % af forældrene oplever, at deres barn/børn enten i meget høj grad (59 %) eller i høj grad (31 %) følte sig tryk i Småbørnsklubben. 8 % svarer i nogen grad.

I hvilken grad oplevede du at dit barn/dine børn følte sig tryk i Småbørnsklubberne?

Mange forældre fortæller, at de oplever, at deres børn glæder sig til at komme i Småbørnsklubben og i et interview omtaler en af mødrene det eksempelvis som "en ugentlig begivenhed", mens en anden forælder påpeger værdien af: *"At vores dreng har haft noget at forholde sig til i løbet af ugen, noget at skulle opleve. Han var SÅ glad for at være der hver gang. Og at han fik øvet sig i at snakke med fremmede mennesker og børn"*. Under vores observationer har vi også set børn, der har udvist stor tryk og glæde over at være i Småbørnsklubben og være sammen med de frivillige, de andre børn og familier. En forælder fortæller: *"Det bedste for vores børn er, når de kommer ud og leger med de andre børn og vi spiser sammen. Vi har ikke så meget familie her, så i Småbørnsklubben lærer de at indgå i et fællesskab sammen med andre børn og voksne"*.

Flere frivillige og fagpersoner påpeger, at Småbørnsklubben således er med til at reducere den "oplevelsesfattigdom", som nogle børn oplever.

2.3 VÆRDIEN AF OPLÆG OG INPUT FRA FAGPERSONER

Et vigtigt formål med Småbørnsklubberne er også at give familierne adgang til relevante fagpersoner på en tryk og rar måde som er frisat myndighedsdimensionen. De kommunale tovholdere har bidraget med at planlægge og booke faglige oplæg med afsæt i personens viden om udfordringer og behov i familier i udsatte positioner.

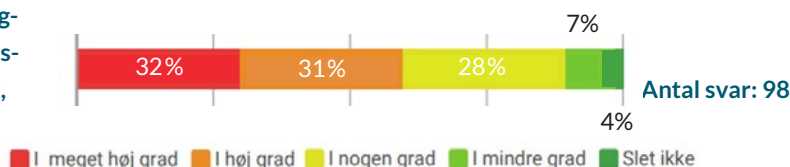
Både klubledere, kommunale tovholdere og projektledelsen understreger vigtigheden af, at det er et frivilligt tilbud, hvor de frivillige møder familierne med et åbent sind og at de ikke kender til familiernes årsager til at være i Småbørnsklubben.

Der er enighed om, blandt både frivillige, kommunale tovholdere og projektledelsen, at det er en styrke ved konceptet, selvom det godt nogle gange kan være en udfordring for de frivillige, at de ikke ved hvorfor familierne er henvist til Småbørnsklubben. Det vurderes meget vigtigt, at familierne selv vælger, hvad de vil dele i Småbørnsklubben, men der peges på, at der kan være et potentiale i fra start at indkredse familiernes ønsker og behov til programmet yderligere. Det kunne eksempelvis gøres i den introsamtale klublederne typisk har med familierne inden start.

63 % af forældrene vurderer, at de i Småbørnsklubben enten i meget høj grad eller i høj grad har fået ny viden fra fagpersoner, mens 28 % svarer i nogen grad.

I hvilken grad har Småbørnsklubben givet dig:

Ny viden fra oplæg af fagpersoner f.eks. sundhedsplejerske, fysioterapeut, førstehjælp)

En mor fremhæver i et interview, at *”det er fedt at have adgang til en sundhedsplejerske”*, for det har man jo ellers ikke og en anden mor fortæller, at hun især er blevet opmærksom på nye ting i forhold til mad og søvn og har fået ny viden hun kan bruge derhjemme.

Særligt mødet med sundhedsplejersker fremhæves på tværs af Småbørnsklubberne som positivt. Det giver mulighed for at få snakket om og få input til håndtering af nogle af de udfordringer, de oplever, i forbindelse med børnenes udvikling.

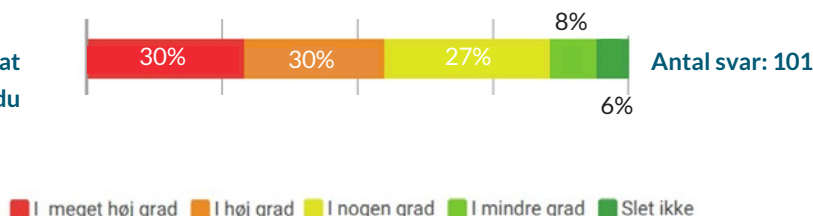
Flere forældre fremhæver det som meget positivt når de får ting fra oplægsholderne – fx tandbørster, tandpasta og bøger.

Både forældre og frivillige fremhæver, at fagpersonerne har været gode til at møde familierne i øjenhøjde, ikke være normative i deres tilgang og tilpasse indholdet til familiernes konkrete behov.

60 % af forældrene svarer, at de enten i meget høj grad eller i høj grad har fået indsigt i aktiviteter, lege, sange, måder til fx at håndtere konflikter, som de kan bruge derhjemme, mens 27 % svarer i nogen grad.

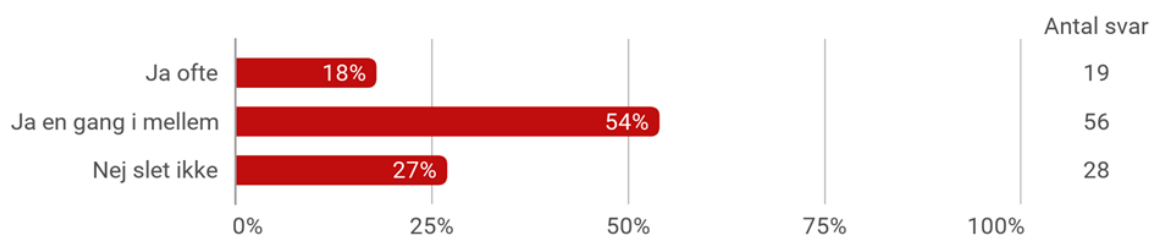
I hvilken grad har Småbørnsklubben givet dig:

Indsigt i aktiviteter, lege, sange og måder til f.eks. at håndtere konflikter, som du kan bruge derhjemme.

18 % svarer, at de ofte bruger aktiviteterne derhjemme, 54% svarer, at de bruger dem en gang imellem, mens 27 % svarer, at de slet ikke bruger dem.

Bruger du/I nogle af Småbørnsklubbens aktiviteter, lege, sange og eks. på måder at håndtere konflikter på, derhjemme

En vigtig del af konceptet er, at de frivillige skaber en god ramme for relationen mellem forældre og børn og på den måde bidrager til at spille de voksne gode fremfor selv at tage over. Vores observationer af de forskellige Småbørnsklubber har vist, at der på tværs af Småbørnsklubberne og især på tværs af tid har været stor forskel på, hvordan de frivillige har arbejdet med at involvere forældre i aktiviteter med børnene. De fleste steder har forældrene indgået i aktiviteterne sammen med børnene og de frivillige, mens det i enkelte klubber – særligt i starten - har virket mere som en slags pasningstilbud, hvor de frivillige har leget med børnene, mens forældrene hørte oplæg og drak kaffe.

Der er forskel på hvor mange gange de forskellige Småbørnsklubber har haft besøg af fagpersoner og flere steder giver både familier og frivillige udtryk for, at det kan der med fordel skrues op for. Samtidig tillægges klubaftrænerne uden besøg og udefrakommende aktiviteter også positiv betydning for udviklingen af fællesskabet i Småbørnsklubben.

2.4 VÆRDIEN AF FÆLLESSPISNING

Både frivillige, familier og fagpersoner fremhæver betydningen af, at der er fællesspisning i Småbørnsklubben, og flere frivillige oplever, at for en del familier har det været en vigtig motivation for at tage imod tilbuddet. En deltager skriver eksempelvis, at det er: **”Hyggeligt at se andre og spise med dem”** og mange peger på, at det har stor betydning, at de ikke selv skal sørge for mad, når de kommer hjem. De frivillige har oplevet, på tværs af klubber, at familierne under spisningen har udvekslet erfaringer: **”Det gjorde en stor forskel, at de kunne spise sammen. Det gør bare noget godt at spise sammen og giver mulighed for en anden snak. Som frivillig gav det også noget godt. Snakken hen over bordet bliver bare en bedre snak. De så også at hinandens børn heller ikke spiste så pænt”**, fortæller denne frivillige. Det giver således anledning til at snakke om udfordringerne omkring mad og udveksle gode ideer til at prøve nyt af.

Flere forældre, og ikke mindst aleneforældre, giver udtryk for, at det er dejligt, at de en gang om ugen ikke skal tænke på madlavning og flere giver også udtryk for, at det er en hjælp med et gratis måltid mad. Det er en tendens, der er blevet tydeligere i løbet af projektperioden i takt med inflation og stigende priser. Det er dog afgørende, at maden er børnevenlig og har en kvalitet der betyder, at familierne ikke skal hjem og lave mad efterfølgende. Overskydende mad er blevet delt ud til forældre der ønskede det og de frivillige har haft god fornemmelse for, hvilke familier der var særlig økonomisk pressede. Det har for nogle få familier været demotiverende, hvis aftensmaden ikke var god nok og i stedet skabte et ekstra pres, når de alligevel skulle lave mad derhjemme.

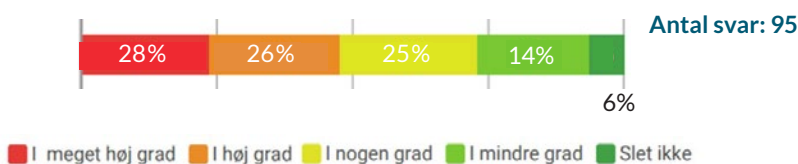
2.5 KENDSKAB OG BROBYGNING TIL LOKALE TILBUD

54 % af forældrene svarer, at de enten i meget høj grad (28 %) eller i høj grad (26%) har fået ny viden om tilbud til familier i lokalområdet, 25 % svarer i nogen grad, mens 20 % enten svarer i mindre grad (14 %) eller slet ikke (6 %).

I hvilken grad har Småbørnsklubben givet dig:

Øget viden om tilbud til

familier i mit lokalområde
fra både kommunen og
frivillige organisationer

Flere frivillige vurderer også, at familierne får et bedre indblik i Danmark, dansk kultur samt et større tilhørsforhold til lokalområdet. Samtidig peger flere frivillige, klubledere og kommunale tovholdere på, at man med fordel kan skrue op for brobygningsdelen i de fremtidige forløb. De foreslår eksempelvis, at man bruger den sidste klubaften på at tale brobygning.

Der er med tiden kommet øget fokus på brobygningsdelen og i en af klubberne har de gode erfaringer med besøg af kommunal sagsbehandler, som fortæller om forskellige kommunale indsatser og om hvad der eksempelvis sker i forbindelse med underretninger. Sagsbehandleren var rigtig god til at formidle, hvilket bl.a. betød, at en af familierne tog imod hjælp i forhold til en konkret udfordring. I en anden kommune har man haft besøg af repræsentant for anonym rådgivning for netop at gøre familierne opmærksom på, at der er tilbud, hvor de kan få rådgivning uden der oprettes en sag.

Flere frivillige har undervejs i forløbet givet udtryk for, at de ikke oplever, at Småbørnsklubben er med til at ændre familiernes forhold til kommunen. De vurderer, at familierne ikke oplever Småbørnsklubben som et kommunalt projekt, men alene som et Red Barnet projekt. De fortæller i den forbindelse, at familierne er meget imponerede over, at de er frivillige i projektet og meget taknemmelige for, at de gør det uden at få penge for det.

Evaluators observationer og interview har vist, at brobygningen er et element, som der i stigende grad er blevet arbejdet med og været fokus på i løbet af projektperioden og som med tiden er blevet tydeligere i indsatsen. Flere steder har de inviteret andre frivillige organisationer fx mødrehjælpen, bydelsmødre ind som mulige brobygningstilbud. Det skal imidlertid konstateres, at der stadig er et udviklingspotentiale forbundet med brobygningen.

2.6 FREMMØDE SAMT GRUPPENS STØRRELSE OG SAMMENSÆTNING

Svingende fremmøde blandt de deltagende familier har været en udfordring på tværs af klubberne gennem hele projektperioden. På trods af sms-påmindelser, opringninger mm. viser det sig svært at få familierne til at melde afbud, hvis de er forhindrede i at komme.

Her skal det understreges, at det er en udfordring af generel karakter i forhold til familier i udsatte positioner og som både kommunale fagpersoner og frivillige genkender fra andre sociale indsatser.

Det svingende fremmøde understreger betydningen af, at Småbørnsklubben har rekrutteret nok familier, for at det ikke skal blive for sårbart. Flere forældre og frivillige giver nemlig udtryk for, at det er demotiverende, hvis der kun kommer få familier til klubaftrænerne. Flere steder har både frivillige og familier efterspurgt flere familier undervejs i et forløb og muligheden for at lave løbende optag er blevet drøftet. Kendskabet til hinanden, fællesskabet og den opbyggede tillid og tryghed vil blive udfordret, hvis der kommer nye familier ind undervejs, har været de argumenter der har vejet tungest. Dermed handler det primært om gruppens størrelse fra start og flere påpeger at 6-8 familier er en god størrelse. Antal familier afhænger også af, om der er tale om enlige forsørgere med et barn eller det er familier, hvor begge forældre deltager og har 3-4 børn. Det vil derfor altid være en aktuell vurdering der afgør, hvor mange familier der ideelt set er i den enkelte Småbørnsklub.

Flere frivillige peger også på, at det er godt med en mangfoldig sammensætning af familier. Erfaringer fra en Småbørnsklub viser, at det var uhensigtsmæssigt at lave hold der havde samme anden etniske oprindelse end dansk. Det skyldes dels, at der var en tendens til at familierne slog over i deres fælles sprog og derfor ikke valgte at udtrykke sig på dansk andet end direkte til de frivillige og dels at familierne kendte til hinanden i forvejen. Dermed bidrog Småbørnsklubben ikke med en udvidelse af familiernes netværk.

2.7 FASTHOLDELSE AF FAMILIERNES UDBYTTTE

Familierne er blevet kontaktet 3-6 måneder efter forløbets afslutning med henblik på at udfylde et opfølgende spørgeskema for at undersøge hvorvidt deres udbytte af Småbørnsklubben fastholdes over tid. Det har imidlertid været yderst vanskeligt at opnå svar på spørgeskemaet på trods af opringninger og vi er endt med kun 3 besvarelser.

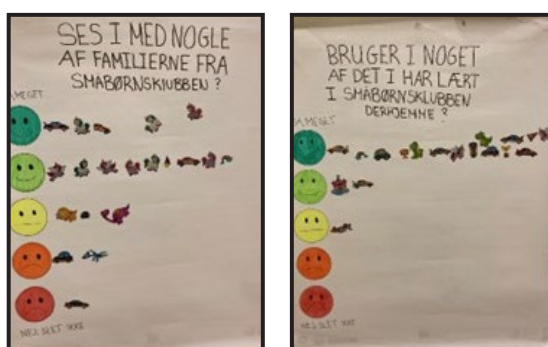
Flere frivillige fortæller, at de kan se, at familier som er gengangere i Småbørnsklubben er blomstret op siden sidst og er blevet styrket som familie, hvilket kan indikere at udbyttet fastholdes over tid. Sundhedsplejersker som kommer ved familier fra Småbørnsklubberne melder også tilbage, at de kan se, at familierne har taget viden til sig, tør spørge om råd og har fået større selvtillid i forældrerollen.

Samtidig gives der samstemmende udtryk for blandt familier, frivillige, klubledere, kommunale tovholdere og projektledelsen, at der er behov for en form for opfølgning på Småbørnsklubberne, med henblik på at understøtte blivende fællesskaber blandt familierne. Flere forældre giver udtryk for, at det kan være grænseoverskridende at få netværkene i gang og de frivillige erkender, at det kræver en vis form for understøtning.

Konkret er der stillet forslag om at udvikle og afprøve månedlige gensynsmøder, hvor familierne kan mødes på et offentligt sted og hvor de frivillige er med de første 2-3 gange og sammen med familierne forbereder, hvordan de kan fortsætte møderne efter behov.

Red Barnet valgte derfor i efteråret 2023 at invitere forældre i Roskilde, Esbjerg, Guldborgsund og på Amager til gensynsmøder. I boksen nedenfor gengives noget af den respons Red Barnet fik på møderne om, hvad forældrene stadig har med sig fra deltagelse i Småbørnsklubberne.

Formålet med gensynsmøder var at samle alle om et uformelt og hyggeligt event med mad, hygge og lege, for at stimulere netværksdannelse og brobygning. Under eventet gennemførtes en kort evalueringsøvelse, hvor børnene blev bedt om at udvælge et klistermærke, og sammen med deres familie, placere det på to flipovers.

Der blev efterfølgende faciliteret samtaler om hvordan og hvorfor familierne havde placeret deres klistermærke på smileyskalaen. Dette både med udsagn fra børn og forældre og med perspektiveringer fra de deltagende frivillige.

“Vi bruger meget sangen ‘pølser og pomfritter”, fortalte en mor, med henvisning til en sang, som kan hjælpe hende med at italesætte low og high arousal med hendes søn - en øvelse hun har taget med sig fra et besøg fra børnepsykolog i Småbørnsklubben.

En nytilkommen mor fortalte, at hun havde brugt de andre familier til at sparre med for at få større indblik i danske opdragelsesmetoder, som kommunens sundhedsplejerske også havde hjulpet med. Som hun sagde **“jeg vidste slet ikke at der var så megen hjælp at hente i kommunen”**.

Et barn på snart fire år ytrede **“Tobias skal sove hjemme hos os i dag”**. Hvorefter barnets mor fortalte, at de mødte hinanden i Småbørnsklubben sidste efterår, og at børnene derefter er blevet rigtig gode venner, der ofte leger sammen.

En familie fortalte, at efter de havde gået i Småbørnsklubben havde hendes datter fået enfølgeven, der følger hende til fodbold. **“Det er rigtig godt at hun kommer ud blandt andre”**, fortæller moren. En anden familie var begyndt at komme til fællesspisning i det lokale kulturhus en gang om ugen – et tilbud hun ikke kendte til før småbørnsklubben. Begge eksempler på succesfulde brobygning til både interne projekter (Red Barnets fritidslivsprojekt Plads til Alle) og til eksterne kommunale borgertilbud.

Alt i alt var der overvejende positive fortællinger fra familier og frivillige. En gennemgående kritik var at familierne vurderede at forløbene var for korte. Mange efterlyser og har ønsket flere eller længere forløb, da de oplever klubben og de frivillige, som et meget tillidsskabende pusterum.“

“Tidligere var min søn meget generet og stille, men efter han har været i Småbørnsklubben er han blevet meget mere social. Det har virkelig hjulpet ham at være i småbørnsklubben, da han skulle starte i børnehave.” (mor om hendes største høst af at have været med i småbørnsklubben)

Udsagnene fra børn og forældre på gensynsmøderne viser at både relationer og viden fra Småbørnsklubberne fastholdes over tid. Gensynsmøderne har også gennem det store fremmøde (to af møderne havde 50-80 deltagere) vist, at der er opbakning blandt familierne til at fastholde tilknytningen til hinanden og de frivillige over tid.

Red Barnet har da også taget initiativet til sig og fremhæver: **“Gensynsmøderne vurderes som succes og et værktøj Red Barnet vil bruge i fremtiden, både i projektoptimering og som evalueringsmetode og har medbragt værdifulde indsigter.” Erfaringen giver dog også anledning til at justere på formatet: “Det oplevedes også, at familierne oftest samledes med de familier de kendte fra deres egne forløb. I fremtiden vurderes en gruppestørrelse på 20-30 personer som mere optimal for både formål og for evalueringsøvelsens udbytte.”**

2.8 OPSAMLING

Opsamlende kan vi konkludere, at både forældre, frivillige og fagpersoner vurderer, at familierne har fået et meget positivt udbytte af Småbørnsklubberne. Det er især det sociale udbytte der fremhæves, som også har en positiv betydning for børnene. Her skal det pointeres, at der netop har været en stor del af enlige forældre blandt deltagerne, der typisk er udsatte for ensomhed, hvilket understreger vigtigheden af det sociale udbytte.

I den forbindelse er det vigtigt at pointere, at Red Barnet netop opererer med et "udsat-begreb" som ikke kun omhandler økonomisk udsathed, men også om social udsathed pga. manglende netværk. Her er indsatsen i høj grad lykkedes i forhold til at bringe familier sammen, som kan løfte hinanden.

Om værdien af indsatsen siger en klubleder: ***"Det der er det vigtigste for mig er at være sammen med familierne. Jeg får lige så meget, som jeg giver. Det er jo det, der gør, at jeg gider at blive ved. Det er, at jeg ser, at det lykkes, den indsats vi gør (hun bliver helt berørt). Det er så vigtigt for mig, at vi ikke taber de børn"***.

Opsamlende kan vi således konkludere, at det er lykkedes at udvikle et enkelt koncept med lokale tilpasningsmuligheder, der har stor værdi for familierne. Indsatsen med afsæt i aktiviteter, oplæg og socialt samvær er med til at styrke forældrekompetencerne, styrke samspillet ml barn og forældre og give en øget bevidsthed om og øget tro på egne ressourcer. Indsatsen vurderes også samstemmende at have en positiv betydning for børnenes trivsel, fordi de får nye venner, nye positive oplevelser med deres familie og opbygger tillidsfulde relationer til andre voksne.

Samtidig er det også en vigtig effekt, at forældrene, om end i forskellig grad, anvender aktiviteter og den nyerhvervede viden derhjemme. I lyset af at der "kun" er tale om et 12 ugers forløb vurderes udbyttet at være stort og ikke mindst i lyset af, at der er tale om en målgruppe, der potentielt også er målgruppe for mange foranstaltninger. Indsatsen må dermed antages at have en vigtig forebyggende værdi.

Indsatsen er ikke i forventet omfang lykkedes med succeskriteriet om at øge viden om og sikre, at forældrene ved, hvor de kan henvende sig efter endt forløb, hvis de oplever at have brug for yderligere støtte i familien. 54 % af familierne oplever at have fået øget viden. De frivillige påpeger, at de endnu ikke er nået i mål med at få "tegnet" det lokale ressource-landskab og flere påpeger, at det fremover vil være en god idé at afsætte den sidste klubgang til brobygning. Brobygningen kan med fordel også involvere Red Barnets lokalafdeling, så familierne også kan få viden om hvilke andre tilbud Red Barnet har i lokalområdet fx oplevelsesklubber.

3 ORGANISERING, SAMSKABELSE OG FORANKRING

Småbørnsklubberne er et samskabelsesprojekt mellem Red Barnet og de involverede kommuner, og projektet er blevet udviklet og implementeret fra primo 2020 til ultimo 2023. Red Barnet har i projektet haft fokus på, at Småbørnsklubberne blev samskabt lokalt og har i de enkelte kommuner fundet en samarbejdspartner, som kunne varetage den vigtige opgave at rekruttere familier til tilbuddet og planlægge og booke faglige oplæg til klubaftner. Red Barnet er projektejer og projektansvarlig og har som noget helt afgørende bidraget med frivillige klubledere og hjælpere, så klubberne kunne gennemføres til glæde for de børnefamilier, der er hele omdrejningspunktet i projektet.

Netop samarbejdet fremhæves af en klubleder, som siger: *"Det viser bare at sammenhold gør stærk"*. I det følgende vil vi dykke ned i erfaringerne omkring organisering, hvordan parterne har oplevet samskabelsesprocessen og hvilke perspektiver der er for, at Småbørnsklubberne kan forankres lokalt.

3.1 ORGANISERING

3.1.1 Samarbejdspartner og rekruttering

Red Barnets har i deres dialog med kommunerne haft stort fokus på vigtigheden af at få etableret samarbejdet med den rigtige aktør lokalt. I den forbindelse siger projektlederen for Småbørnsklubberne: *"Jeg tænker også, det der med, at selvfølgelig er der et overordnet koncept, men det finder en form lokalt; hvordan gør vi det bedst lokalt, hvem er de bedste samarbejdspartnere ind i det lokalt?"*. Det har været forskelligt, hvem der blev direkte samarbejdspartner. I en kommune var det sundhedsplejen, i en anden var det familierådgivningen, i to andre var det børne og unge forvaltningen og i to kommuner har det været lokale helhedsplansprojekter.

En afledt effekt, af hvor indsatsen er forankret, har været forskellige strategier for rekruttering af familier i kommunerne. I en kommune er rekrutteringen foregået via sundhedsplejen, i en anden er rekrutteringen foregået gennem en lokal daginstitution, hvor alle familier således blev rekrutteret fra, i to kommuner er rekrutteringen fra lokalområdet knyttet til helhedsplanen og andre steder er rekrutteringen foregået på tværs af daginstitutioner og sundhedsplejen. Erfaringerne viser, at det på tværs af strategier og kommuner, har været svært at rekruttere familierne. Der er undervejs blevet udvekslet erfaringer på tværs af de deltagende kommuner, hvor både frivillige og kommunale tovholdere har deltaget, men uden at der er fundet en fælles strategi. En vigtig erfaring er, at det at få udbredt kendskabet til Småbørnsklubberne mere bredt i systemet/kommunen er af afgørende betydning. Som denne tovholder i en af kommunerne påpeger: *"Da jeg blev konstitueret, så havde jeg brug for nogle andre sundhedsplejersker til at komme og lave oplæg, og det tror jeg faktisk var supergodt, fordi det gjorde, at sundhedsplejerskerne fik øjnene op for, hvad det var for nogle familier der kom. De så det på en anden måde, end da de havde rekrutteret dem. Da de kom og holdt oplæg, så sagde de, nå men de havde nogle gange tænkt på, om de var for tunge eller om de passede ind, men at det var bare så fedt at se dem i Småbørnsklubben. Jeg kan mærke der bliver snakket meget mere om Småbørnsklubberne nu og der bliver byttet på kryds og tværs. Der er mange flere der er indover i forhold til at være oplægsholder og det er godt"*. Med andre ord er det afgørende at få bredt kendskabet ud internt i kommunen, for at øge rekrutteringsmulighederne, så man når ud til flere familier.

Mange familier har ønsket at deltage på flere forløb. I og med at holdene ikke altid var fyldt op, kunne deres ønske imødekommes, hvis både kommunal tovholder og klubleder vurderede, at det ville øge familiernes udbytte af tilbuddet.

Denne klubleder har oplevet et øget udbytte for familier, der har deltaget flere gange: *” Vi oplever, at familierne i det andet forløb tager kvantespring. Pausen hen over sommer eller julen arbejder for familierne. De får tid til at tænke over det forløb de har været igennem, og når de kommer tilbage på det nye hold, så stiller de andre typer af spørgsmål. De viser også de nye familier, at man får et udbytte af det. På den måde smitter det af”.*

Sammensætningen af holdene har været forskellige; Der har været hold med kun enlige forsørgere, hold med samme anden etnicitet end dansk og mere mangfoldige hold i forhold til etnicitet og civilstatus. Begrundelsen for hvorfor familierne er blevet tilbudt deltagelse i Småbørnsklubben, beror på de rekrutteringsansvarliges viden om familierne. Klublederen har inden start afholdt introsamtale med forældrene og der har klublederen fået den viden, som familien ønskede at italesætte omkring, hvilke udfordringer og behov de har. En klubleder fortæller: *”Jeg ringer op til familierne, når jeg har fået at vide, hvem der er med. Jeg præsenterer mig og fortæller en masse ting, og så spørger jeg dem om de har nogle spørgsmål i forhold til klubben, og om de har noget de gerne vil fortælle mig. Og så får vi en samtale der, og så har jeg allerede inden klubben starter op, så ved jeg nogenlunde måske, hvad det er for nogle behov de har. Jeg tror den der samtale den er vigtig”.* Såfremt familierne har givet informeret samtykke, deles denne viden med resten af frivilligruppen.

I småbørnsklubberne er det familierne selv, der har skullet åbne op for, hvilke udfordringer de oplever i deres samspil med børnene. Når vi har talt med forældre, så har de fleste selv formuleret, hvorfor de er blevet tilbudt indsatsen og der nævnes temaer som: *Mangler netværk, tidligere psykisk sygdom, alenemor, udadreagerende barn, for tidlig født barn, at lære dansk og tidligere misbrugsproblemer.* Familierne har haft viden om egen ’udsathed’, men ikke om andres udsathed. Nogle forældre har undret sig over ikke at vide, hvorfor de andre familier er med og der har også været nogle der har tænkt, at fordi jeg er alenemor, er jeg så særlig udsat? Fra Red Barnets side har det været et vigtigt princip, at det er familierne selv, der skal få trygheden til at åbne op for, hvad de ’bøvler’ med. Det er et forhold som de frivillige har forskellige holdninger til, da nogle mener, at man kan tilrettelægge forløbene mere præcis, hvis man er vidende om, hvilke problemstillinger der er relevante for de forskellige familier.

3.1.2 Samarbejde og tilrettelæggelse

Kommunerne har stået for at finde de rigtige lokationer til at afholde Småbørnsklubben i. Der er blevet flyttet rundt på lokationer i de forskellige kommuner af forskellige årsager, men der har altid været lydhørhed fra kommunale tovholdere i forhold til ønsker for nye lokationer og omvendt også forståelse fra frivillige for, hvis en lokation ikke længere kunne stå til rådighed. Lokationen er vigtig for både familier og frivillige og nogle af de kriterier der har betydning er let tilgængelighed, køkkenfaciliter og spisepladser, helst to rum, så der kan laves oplæg i et separat lokale og børnene kan lege i en andet lokale og der skal være gode udendørs faciliteter til leg.

I de seks kommuner der indgår i evalueringen af Småbørnsklubberne, har de faglige aktiviteter primært været tilrettelagt af den kommunale tovholder, der har lavet aftaler med andre kommunale fagpersoner, der kommer og holder oplæg. I to af de kommuner, som har gennemført mange klubber over flere år, og hvor der har været kontinuitet blandt klubledere og frivillige, har man fundet en samarbejdsform, hvor de sammen evaluerer efter hvert forløb og efterfølgende justerer på aktiviteterne. Her er det fortsat den kommunale tovholder der laver aftalerne, men i et samarbejde. Der hvor kendskabet mellem kommunal tovholder og klubleder ikke er etableret, er det den kommunale tovholder, der laver aftalerne, på baggrund af den aftale der er med projektledelsen for Småbørnsklubberne. Det fungerer også fint, men som denne kommunale tovholder udtrykker det: ***"Jeg oplever, at jeg bliver et 'kunstigt' bindeled"***. Hendes pointe er, at hvis der allerede er skabt kontakt mellem fagpersoner og Red Barnet, så ville det være enklere at man aftalte direkte. Til det responderer projektleder, at det er et vigtigt princip, at det er de kommunale tovholdere der laver aftaler med fagpersonerne, da det handler om en vigtig forankring af projektet i kommunen. Vigtigheden af at fagpersonerne kommer ind i klubberne understreges af denne kommunale tovholder: ***"Småbørnsklubben er blevet et sådan lidt neutralt sted på en eller anden måde, hvor vi er kommet ind i en anden arena, hvor vi har kunnet fortælle noget om de tilbud, der er i kommunen, og de ligesom kunne se, hvad vi er for nogle mennesker. Det tror jeg har gjort, at de har fået mere mod på at bruge fagpersoner i kommunen."***

Indsatsen indebærer en del koordinering mellem den kommunale tovholder og den frivillige klubleder – det betyder også at det kan være tidskrævende at være frivillig klubleder. For at imødekomme det dilemma har man fra Red Barnet arbejdet på at øge mulighederne for mere lokal koordinering, ved at arbejde med to klubledere på hver sin klub i en kommune og i en anden kommune arbejder man nu på at få etableret delt klublederfunktion, så det bliver en mere overkommelig frivilligopgave at være klubleder.

3.1.3 Småbørnsklubber - en frivillig indsats

Der er ingen tvivl om vigtigheden af, at Småbørnsklubberne er en frivillig indsats. De frivillige bliver ofte spurgt af forældre, om det virkelig er rigtigt, at de ikke får løn for at være der. De frivillige oplever, at forældrene er mere tilbøjelige til at åbne op for deres problemer og spørge om hjælp til at løse dem, da de ved, at der ikke er konsekvenser forbundet med, at de viser deres sårbarhed. Denne kommunale tovholder understreger også hvad hun oplever er essentielt i tilbuddet: ***"Jamen hele det der koncept med, at det er frivillige der er omkring dem og viser nogle måder man kan være sammen på, at sidde og spise sammen og de der netværksskabende ting. Den mulighed, har vi jo ikke som kommune. Jeg tror faktisk det har betydet rigtig meget for mange familier, at der er en dag i ugen de kan hive ud, hvor de ikke skal tænke på aftensmad, hvor de bare kan sætte sig ned og være sammen med nogle andre familier. Så kan det godt være man skal køre og der skal bruges nogle ressourcer på det, men jeg tror det har virkelig været sådan lidt luksus, og det tror jeg har åbnet op for nogle snakke, som de måske ikke har haft med nogen af os fagpersoner?"***

Der er stor ros til de frivillige og en klar erkendelse af, at frivillighed er afgørende i forhold til at vinde familiernes tillid og skabe en altafgørende tryghed i relationen. Det er vigtigt at forældrene oplever, at de kan bede om hjælp, men også at de ikke føler sig belært. Den gensidige respekt og integritet har stor betydning og det er også den erfaring der i langt overvejende grad gives udtryk for blandt forældrene. Især forældre der har været med flere gange frem-

hæver den tryghed, der er i at være en del af Småbørnsklubben og møde de samme frivillige, som både de og deres børn er trygge ved.

Mange frivillige giver udtryk for at være rigtig glade for at være frivillige i lige præcis Småbørnsklubberne. Mange af dem fremhæver, at de får lige så meget igen, som de giver og at det betyder, at de bliver ved. Som en siger: *"Jeg synes vi er lykkedes med at skabe et frirum, hvor forældrene kan snakke om forskellige ting med os som frivillige og også med de andre familier. Noget de ikke synes de har kunnet sige andre steder. Det er godt at opleve."*

Småbørnsklubben er et projekt, hvor det har været forholdsvis let at rekruttere frivillige til og en af de lokale samarbejdspartnere i en helhedsplan siger, at det er det eneste projekt de aldrig har haft svært ved at rekruttere frivillige til. I det område har de forsøgt at lære af, hvad der gør det let at rekruttere til Småbørnsklubberne. Tovholderens konklusion er, at det både er et velstruktureret projekt og ikke mindst, at det man som frivillig siger ja til er et forløb på 12 uger, som er en overskuelig periode at få erfaring med frivilligt arbejde i. At så mange er blevet fastholdt viser også, at mange har kunnet balancere deres frivillige indsats i Småbørnsklubben med deres arbejds- og privatliv.

De frivillige tilbydes som en del af projektet både uddannelsesdage og løbende online fællessparring, så de klædes på til at varetage frivilligopgaven og har mulighed for at mødes på tværs og dele og lære af hinanden. Det bliver værdsat af de frivillige og som denne frivillig fortæller, så er det af stor værdi: *"Det er jo altså også en fantastisk dag, den der uddannelsesdag. Der får man også virkelig indtryk af, hvordan der bliver arbejdet, og man får virkelig også nogle redskaber, hvis man ikke er inde i den verden, som lærer eller pædagog. Det var en kanon dag at komme derover og få nogle redskaber og få det lidt ind under huden og få snakket med og høre fra andre steder også. Det var også godt".*

3.2 SAMSKABELSE

Småbørnsklubberne er udviklet som et meget ambitiøst samskabelsesprojekt mellem Red Barnet og den enkelte kommune ud fra devisen om, at *"Sammen kan vi mere"*. Som beskrevet omkring samarbejdet, så har begge parter over tid skullet forfine de samskabende elementer i projektet i en gensidig respekt for hinandens roller og positioner som hhv. kommunal ansat og frivillig. Med de første klubber planlagt til at løbe af stablen i foråret 2020, så blev hele projektet, og derfor også den samskabende del, udfordret af Covid 19. I interview med tovholder og frivillig i Guldborgsund Kommune i januar 2021, fortæller de om udfordringerne omkring opstart under Corona, hvor der var forberedt en indsats som så ikke kunne gennemføres. Da de kom i gang, var det med færre familier og kortere tid og det blev afbrudt af nye restriktioner. Erfaringerne fra opstarten kom til at præge det format, som Småbørnsklubberne endte med at få. Forløbet gik fra 18-12 uger og i stedet for 3 timer valgte man en længde på 2 timer, til dels baseret på de erfaringer man havde fået på de første hold og dels fordi økonomien også blev presset i perioden med covid 19. Det var fælles beslutninger og selvom længden på et forløb er blevet diskuteret løbende, så lyder det til, at begge parter i samarbejdet oplever, at de har fundet et godt format, som tager højde for; udbytte for familier, passende længde for de frivillige at forpligte sig, tid til rekruttering samt mulighed for at gennemføre hold både i første og andet halvår.

Der er naturligvis behov for løbende justeringer i samarbejdet og forventningerne mellem de frivillige og kommunale tovholdere. En klubleder havde behov for bedre tid til forberedelse: *"Jeg fik først kendskab til, hvilke familier der skulle være med i Småbørnsklubben 1½ uge før opstart. Der var 6 familier og i alt 21 børn. Vi frivillige har ikke haft fokus på forældrene, da der var så mange børn."* Det er af afgørende betydning, at de kommunale tovholdere er bevidste om, hvad det indebærer at være frivillig i et tilbud som Småbørnsklubber. Det er afgørende med en gensidig respekt omkring betingelserne for at lykkes i den enkelte klub, så derfor har kontakt omkring koordineringen betydning for begge parter, så det potentiale der er i, at Småbørnsklubberne bæres af frivillige kræfter også får de bedste betingelser. At der er et stort potentiale formulerer projektlederen på denne måde: *"Jeg er godt nok imponeret over det der også er sket med konceptet. Det her med, at civilsamfundet kan arbejde med kommunerne på sådan en god måde, at der kommer noget virkelig godt ud af det. Jeg har i hvert fald deltaget på nogle netværksmøder med kommunerne, hvor de er blevet klar over, at det behøver ikke at være så svært at arbejde sammen. Hvis vi finder de gode roller, har de gode aftaler, så alle føler ejerskab, så behøver det ikke at være så svært."*

Samskabelsen har naturligvis også været omkring hvilke aktiviteter der skulle tilrettelægges i klubberne. Den løbende evaluering, blandt de frivillige, omkring hvilke aktiviteter der fungerede godt og ideer til nye aktiviteter, er blevet givet videre til de kommunale tovholdere, enten direkte eller gennem projektledelsen i Red Barnet. Det har skabt ændringer både i forhold til emner men også formen på aktiviteter. Det er i højere grad blevet en tilgang, at når der er temaer på programmet, så skal fagpersonen tænke i at aktivere forældrene og gerne gennem øvelser, hvor også børnene er med. Det betyder også, at forældre, børn og frivillige er sammen stort set hele tiden, hvilket flere nævner som en styrkelse af oplevelsen af, at det er et fællesskab med børnene i centrum og hvor alle indgår. En klubleder fortæller også, at hun oplever, at forældrene i langt højere grad også er i fokus for indsatsen, også fra de frivilliges side og at det har bevirket, at forældre i højere grad betror sig til de frivillige. Det som et eksempel på, hvordan fagpersoner, tovholdere, klubledere, frivillige og til en vis grad deltagerne, har fundet en form sammen, som understøtter formålet med initiativet.

Der har været en del udveksling blandt de forskellige aktører i projektet, om hvorvidt forældrene i højere grad kunne involveres i samskabelsen af det enkelte forløb, for at kunne målrette tilbuddet til de problemstillinger og behov familierne har. Der har været strukturelle udfordringer, da fagpersoner bookes allerede inden man kender sammensætningen af deltagende familier, og der også har været en tendens til, at man først har fået fyldt holdet op, kort tid før opstart.

En løbende tilpasning af aktiviteterne i forhold til den enkelte klub sker ved at fagpersoner, inden de kommer i klubben, bliver opdateret på, hvilke familier der er på det enkelte hold, hvor gamle børnene er og om der er særlige problemstillinger, der er ønsket belyst.

De frivillige oplever også, at det kan være svært for familierne, at have ønsker til hvad der skal forgå i klubben. De har brug for at få kendskab til, hvad Småbørnsklubben er for et tilbud og langt hen af vejen er de fleste mest trygge ved, at de kender programmet på forhånd. Der er altid klubdage, hvor der ikke er planlagte aktiviteter og her er det muligt at samskabe de aftner med familierne. De frivillige oplever, at familier som er med i Småbørnsklubben for anden gang, i langt højere grad har input til, hvad de godt kunne tænke sig, at der kom fokus på.

Samtidig har de familier ikke haft noget problem med, at en del aktiviteter er gentagelser, da aktiviteten aldrig bliver helt ens når gruppen er ændret.

Der er et ønske fra Red Barnets side, om fremadrettet at få familierne mere involveret i tilrettelæggelsen af klubaftner, men der er ikke noget klart billede af, hvordan man lykkes med det. Projektleder siger: *Det kunne være spændende, at familierne og børnene blev inddraget på en anden måde, men at det ikke nødvendigvis blev under forløbet, men at det måske blev i rekrutteringsfasen. Hvis man havde nogle spændende samtaler, hvor man spurgte ind til; Hvad ønsker I at få ud af et Småbørnsklubforløb? Hvad fylder hos jer hjemme med familien? Det er ikke noget vi har prøvet, men det kunne være virkelig spændende, at det så var det vi brugte til at planlægge programmet ud fra*. Det vil kræve, at rekrutteringen sker i god tid og der derfor også er tid til at bruge familiernes input til tilrettelæggelsen.

3.3 DEN LOKALE FORANKRING AF INDSATSEN

På mange måder kan man sige, at der er udviklet et koncept, som det er nemt for kommunerne at indgå i. Men som en af de første kommunale tovholdere der indgik i samarbejdet påpeger, så kan det godt være, at det er et enkelt koncept, men det betyder ikke nødvendigvis, at det er let at få etableret: *”Altså nu har jeg også været med i alle årene, men der var meget forarbejde i forhold til det der med, at man som kommune eller kommunale medarbejdere lige pludselig skulle ud og finde en måde at arbejde sammen på. Det synes jeg da ikke var sådan lige ud af landevejen, men fordi alle brændte for konceptet og den gejst de frivillige har gør, at man også som kommunal medarbejder synes, at jeg har bare at steppe ind i det. Altså på den måde har man jo fundet ud af det hen ad vejen, men jeg tænker da stadigvæk, at der er en sårbarhed i det. At de frivillige dropper ind og ud, på den der måde så kommer der nye til. Det er noget der hele tiden skal arbejdes med, men det er også meget givende for alle”*.

En kommunal tovholder oplever en vis forvirring i forhold til, hvem der i Red Barnet er den direkte samarbejdspartner: *”Noget der er lidt vanskeligt lokalt er den træninghed, kan man kalde det, som udgøres af Red Barnet sekretariatet, de frivillige fra Red Barnet og Red Barnet lokalafdelingen. Hvem er det jeg som kommunal tovholder skal tage fat i? Her er vi inde ved noget, som jeg tror der organisatorisk skal tages en beslutning om fremadrettet. Hvad er den dybere forankring lokalt?”* Det er stadig tydeligt, at de frivillige i Småbørnsklubberne, på tværs af kommuner, ikke er forankret i deres lokalforening, så der er fortsat brug for at skabe det ejerskab, så der også i højere grad kan skabes sammenhæng i lokale indsatser og brobygning til andre af Red Barnet aktiviteter.

Projektet står i slutfasen og der arbejdes med, hvordan Småbørnsklubberne kan forankres i samarbejdet mellem Red Barnet og den enkelte kommune. Der er forskellige forhold, som begge parter skal forholde sig til og skal finde en form på. I kommunerne er der behov for at kunne retfærdiggøre, at der afsættes midler til at dække timer for de medarbejdere, som er direkte involveret med at koordinere og rekruttere til indsatsen, som den kommunale tovholder pointerer: *”Der er jo ikke tvivl om, at både frivillige og også fagpersoner, der har været med i Småbørnsklubberne jo rigtig gerne vil fortsætte. Den eneste grund til, at det ligesom bliver lagt over til politikerne i øjeblikket det er noget med økonomi. Altså selvom det ikke er en voldsomt stor indsats, så skal der jo ligesom lidt økonomi til det. Det er jo der den ligger”*. Det er ikke en dyr indsats, men det handler også om, hvorvidt den enkelte kommune prioriterer forebyggende

indsatser i en økonomisk presset tid. En tovholder påpeger: *"Man kan sige det er en billig tidlig indsats, hvis man bare kan afværge et par børnesager, altså selvfølgelig mest for børnenes skyld ikke, men også rent økonomisk. Så er der jo gjort meget godt, ikke?"*

Det kan godt være svært helt at forstå, hvorfor det tilsyneladende er så udfordrende at få indsatsen forankret lokalt og som en leder i Red Barnet udtrykker det: *"Jeg oplever, at det er en meget enkel indsats, der giver mening for alle, der er med i den, og derfor får den faktisk rigtig mange til at spille sammen på en ret effektiv måde altså. Og derfor er den også nem at forankre, kan man sige".* Læringen har imidlertid været, at det stadig er svært for kommunerne at få prioriteret indsatsen økonomisk.

Selvom der fra start har været fokus på lokal forankring, så er det ikke helt enkelt at få placeret også det økonomiske ejerskab. I forhold til kommunerne skal der tages højde for en vis langsommelighed i et kommunalt system, hvor det dels tager tid for en tovholder at få bredt kendskab til indsatsen ud i egen afdeling og på tværs af forvaltningsområder og at få skabt politisk bevågenhed omkring de kvaliteter en indsats har og hvilke resultater der kan aflæses. Effekten skal således måles over tid.

4 KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

4.1 HOVEDKONKLUSIONER

I løbet af projektperioden er der etableret småbørnsklubber i 5 kommuner; Guldborgssund, Roskilde, Esbjerg, Amager og Odense. I forbindelse med forankringen af indsatsen er småbørnsklubberne desuden etableret på Bornholm og i Billund i 2023. Der er i alt oprettet 9 Småbørnsklubber og gennemført 36 forløb og der forventes gennemføres yderligere 9 forløb i foråret 2024. 197 familier har gået i Småbørnsklubberne – heraf er 35 gengangere¹. Der er således etableret Småbørnsklubber i 7 kommuner frem for de forventede 4 kommuner.

Det kan således konkluderes, at det ikke fuldt ud er lykket at indfri de forventede måltal om at oprette 12 Småbørnsklubber, gennemføre 55 forløb pr. 31.12.23 og at nå ud til 660 børn. Det må i den forbindelse understreges, at Covid 19 har haft stor betydning på udviklingen og udbredelsen af indsatsen, idet epidemien netop udfordrede grundkonceptet med at mødes på tværs af familier.

Det kan konkluderes, at der blandt både frivillige og fagpersoner er en udbredt oplevelse af, at det man ikke er nået i kvantitet har man opnået i kvalitet.

Indsatsen har stor værdi for familierne. Indsatsen med afsæt i aktiviteter, oplæg og socialt samvær er med til at indfri projektets succeskriterier om at 75 % af forældrene oplever, at de har fået styrket forældrekompetencerne, styrket samspillet ml barn og forældre og givet en øget bevidsthed om og en øget tro på egne ressourcer. Indsatsen vurderes også samstemmende at have en positiv betydning for børnenes trivsel, fordi de får nye venner, nye positive oplevelser med deres familie og opbygger tillidsfulde relationer til andre voksne. Mange af familierne giver også udtryk for, at det har stor værdi at få adgang til fagpersoner i et myndighedsfrit rum.

Indsatsen er ikke i forventet omfang lykkedes med succeskriteriet om at øge viden om og sikre, at forældrene ved, hvor de kan henvende sig efter endt forløb, hvis de oplever, at have brug for yderligere støtte i familien. 54% af familierne oplever at have fået øget viden. De frivillige påpeger, at de endnu ikke er nået i mål med at få ”tegnet” det lokale ressourcelandskab og flere påpeger, at det fremover vil være en god idé at afsætte den sidste klubgang til brobygning. Brobygningen kan med fordel også involvere Red Barnets lokalafdeling, så familierne også kan få viden om hvilke andre tilbud Red Barnet har i lokalområdet fx oplevelsesklubber.

Det kan overordnet set konkluderes, at det er lykket at udvikle, forfine og udbrede et enkelt koncept med lokale tilpasningsmuligheder som har en potentiel stor forebyggende effekt.

¹ Antal børn i familierne er ikke registreret.

4.2 DELKONKLUSIONER

4.2.1 Konklusioner om familiernes udbytte

- Der er stor tilfredshed med Småbørnsklubberne blandt de deltagende forældre. Både forældre, frivillige og fagpersoner vurderer, at både forældre og børn får et positivt udbytte af at gå i Småbørnsklubberne. Det er især det sociale aspekt af indsatsen, der fremhæves. Det at møde andre familier har stor værdi for mange af familierne, idet mange af familierne netop er karakteriseret ved at have et begrænset socialt netværk.
- Der er en god blanding af aktiviteter, oplæg og hygge i Småbørnsklubberne. Langt størstedelen af familierne og de frivillige giver udtryk for, at de får viden fra fagpersoner fx sundhedsplejersker og tandplejen, som de kan bruge derhjemme. Det er evaluators vurdering, at det i løbet af projektperioden er lykkedes bedre og bedre at afstemme oplæggene til målgrupperne og tilpasset børnenes aldre.
- Det er vigtigt at aktiviteter laves sammen med både forældre og børn i Småbørnsklubben. Det fremmer overførbareheden til at fortsætte aktiviteterne derhjemme. 72 % af familierne svarer, at de ofte eller en gang imellem bruger aktiviteterne derhjemme, mens 27 % svarer, at de slet ikke bruger dem.
- Det er et dilemma at tilrettelægge aktiviteterne med afsæt i de konkrete familier i forhold til, at klubleder og frivillige som udgangspunkt ikke ved, hvorfor familierne er blevet henvist til Småbørnsklubben. Det ser de på den ene side som positivt i forhold til at kunne møde familierne så åbent som muligt, men samtidigt også som svært i forhold til at vide hvad familiernes behov egentlig er og dermed vide, hvordan de bedst muligt hjælper familierne. En viden der typisk opnås i løbet af perioden i takt med at trygheden i gruppen øges.
- Det er i høj grad lykkedes at skabe en tryghed for både forældre og børn i Småbørnsklubberne. Langt størstedelen af familierne giver udtryk for, at både de og deres børn føler sig trygge både i forhold til de frivillige og de andre familier. I de mindre lokalsamfund betones vigtigheden af fra start at italesætte Småbørnsklubben som et fortroligt rum.
- Det er vigtigt, at Småbørnsklubben er en frivillig indsats uden en myndighedsdimension, da det har stor betydning for skabelsen af et trygt rum, hvor familierne tør tale om deres udfordringer.
- Det kan konkluderes, at det har stor værdi både socialt, pædagogisk og økonomisk, at der er fællesspisning i Småbørnsklubberne. Rigtig mange forældre fremhæver det som et positivt element i en ellers presset hverdag.
- Der er en generel udfordring på tværs af Småbørnsklubberne og alle forløb med ustabil fremmøde blandt familierne. På trods af sms-påmindelser, opringninger og aftaler om aktiviteter er det ikke lykkedes at få et mere stabilt fremmøde. Det skal dog understreges, at det er en udfordring, der kendetegner rigtig mange indsatser i forhold til udsatte målgrupper.

- Gruppestørrelsen fra start bliver afgørende i forhold til at sikre, at der er et acceptabelt minimumsfremmøde hver gang. Det opleves som demotiverende hvis der kun kommer 1 eller 2 familier.
- Overordnet set kan vi således konkludere, at indsatsen med afsæt i aktiviteter, oplæg og socialt samvær er med til at styrke forældre kompetencerne, styrke samspillet ml barn og forældre og give en øget bevidsthed om og en øget tro på egne ressourcer. Størstedelen af forældrene anvender i varierende grad de aktiviteter, lege, metoder og strategier, de præsenteres for og afprøver i småbørnsklubben, derhjemme.
- Børnene profiterer trivselsmæssigt af indsatsen, både i forhold til at få nye venner, nye oplevelser og nye samspilsmuligheder med deres forældre, vurderer forældre, frivillige og fagpersoner.

Fastholdelse af udbyttet

- Det er ikke lykket systematisk at få indsamlet tilstrækkeligt data om, hvorvidt familiernes udbytte holder over tid. Det har i praksis vist sig noget nært umuligt at få familierne til at svare på de opfølgende spørgeskemaer 3-6 måneder efter. Data fra de afholdte gensynsmøder giver dog en god indikation på, at udbyttet fastholdes blandt mange familier (46 familier deltog), også over tid. Udsagn peger på, at nogle relationer opbygget i Småbørnsklubben bliver fastholdt, og at viden om børnefaglige emner, samt viden om brobygning også bliver omsat i familiers praksis efterfølgende. Udsagnene fra gensynsmøderne bekræfter de indtryk, om udbytte over tid, som både frivillige og kommunale fagpersoner har givet udtryk for. De frivillige så det hos familier der deltog i Småbørnsklubben flere gange og de kommunalt ansatte oplevede det hos familier, der havde deltaget i Småbørnsklubberne, som de efterfølgende var i kontakt med.
- Det store fremmøde på gensynsmøderne har bekræftet det behov både familier og frivillige har givet udtryk for, nemlig, at der skabes en ramme for at familierne kan mødes efterfølgende. Red Barnets positive erfaringer med at afholde gensynsmøder og beslutning om at bruge formen i fremtiden, både i projektoplementering og som evalueringsmetode, er et positivt udbytte af projektet.

4.2.2 Konklusioner om organisering af indsatsen

Rekruttering af familier

- Det har været sværere at rekruttere familier end forventet på trods af, at de kommunale tovholderes og fagpersoners erfaring siger dem, at målgruppen er der og at der er behov for indsatsen. Der peges på, at det er svært at udbrede kendskabet til Småbørnsklubberne internt i den kommunale enhed, hvor projektet er forankret. Derfor bliver rekrutteringen mange steder båret af enkeltpersoner og det er svært at brede rekrutteringsopgaven ud til andre i samme forvaltningsenhed eller på tværs af forvaltningsenheder.
- De mange forskellige lokale forankringer af indsatsen har betydning for overførbarede af erfaringer fra en kommunal kontekst til en anden. På tværs er der dog gode erfaringer

med at rekruttere via enten sundhedsplejersker, helhedsplaner eller daginstitutioner. Det er typisk dem der er tæt på familierne og har stort kendskab til og direkte kontakt til målgruppen. Der kan dog ikke udledes noget præcist om, hvordan rekrutteringen generelt set bedst kan tilrettelægges.

- Rekrutteringen bygger på mange forskellige definitioner og forståelser af begrebet ud-sathed, som er et kriterie for deltagelse. Det er dem der rekrutterer familierne, der laver vurderingen om en konkret familie kan profitere af tilbuddet. Det betyder, at der ikke kan udledes noget præcist om, hvem der især kan profitere af denne indsats.

Rekruttering og fastholdelse af frivillige

- Det har været forholdsvis let at rekruttere frivillige til Småbørnsklubberne og mange frivillige har haft en pædagog- eller socialfaglig baggrund. Det har været vigtigt for fastholdelsen af de frivillige, at Småbørnsklubberne er blevet gennemført, så de har fået mulighed for at være aktive, og overordnet set, så har der været mange frivillige der har valgt af forblive frivillige i lige præcis Småbørnsklubberne. Det vurderes af både klubledere og projektledere fra Red Barnet, at længden af Småbørnsklubben på 12 uger er et overskueligt forløb at sige ja til.
- Det er en stor opgave at påtage sig rollen som frivillig klubleder, men på trods af den omfattende opgave, har der været gode tilbagemeldinger på at varetage funktionen. Den store arbejds mængde, der er forbundet med at være klubleder har givet anledning til, at der visse steder er delt klublederfunktionen mellem to personer, så det bliver nemmere at passe ind med arbejds- og privatliv.
- Der er gode tilbagemeldinger på uddannelsesdagen afholdt af Red Barnet, hvor de frivillige bliver introduceret til tænkningen i projektet. At mødes på tværs af de eksisterende Småbørnsklubber er fremhævet som meget motiverende og meningsgivende af de frivillige.

Samskabelse

- Samskabelse er iboende indsatsen men der er stor variation i, hvor tæt og direkte et samspil der er mellem kommunen og de frivillige. Der hvor kontakten er tæt og direkte, opleves det af kommunale tovholdere og klubledere nemt at koordinere omkring aktiviteter, deltagere, lokaler og løbende justering af indsatsen.
- Aktiviteter på klubaftner med besøg af fagpersoner har i vid udstrækning været booket allerede inden klubstart, dels fordi familierne, ifølge de frivillige, ønsker at have viden om, hvilke aktiviteter der er i Småbørnsklubben og dels fordi fagpersoner har behov for at vide i god tid, hvilken klubaften de skal komme på. Fra Red Barnet er der et ønske om fremadrettet at kunne inddrage familierne og målrette aktiviteter i højere grad til familiernes ønsker og behov.

Samarbejdet mellem kommunale tovholdere og Red Barnet

- Samarbejdet omkring fysiske rammer har fungeret godt på den måde, at der hele tiden har været lydhørhed i forhold til at finde nye lokaler, for at imødekomme behov identificeret af de frivillige. Der har været afprøvet mange forskellige lokationer og nogle af de kriterier der kan opstilles er, at det er vigtigt at stedet ligger centralt og er let tilgængeligt. Dertil kommer, at det er vigtigt med køkkenfaciliter og spisepladser; der skal helst være to rum, så der kan laves oplæg i et separat lokale og børnene kan lege i en andet lokale og der skal være gode udendørs faciliteter til leg.
- Red Barnet er den part i samarbejdet som familierne primært møder gennem de frivillige og er af afgørende betydning for at møde familierne med åbenhed og uden myndighedsstatus. Det har givet et sanktionsfrit rum at mødes i og for forældre har det været trygt at åbne op overfor den frivillige og bede om råd og vejledning.
- Det har stor betydning for gennemførelsen og udviklingen af Småbørnsklubberne når der er kontinuitet i centrale personer omkring projektet - kommunale tovholdere, klubledere, frivillige og projektledere. Ejerskabet fra alle parter øges med erfaringen for arbejde med klubben, men har i høj grad også betydning for samarbejdet. Det kan have stor betydning i forhold til et fremadrettet perspektiv og mulighed for forankring af initiativet.
- Samarbejdet med Red Barnet sekretariatet har været rigtig godt. Projektledelsen opleves af frivillige og kommunale tovholdere som meget imødekommende og opsøgende i forhold til indsatsen. Der har været hurtig respons ved henvendelser, hvilket har været meget værdifuldt for fremdriften i projektet.
- Lokalforeningerne har i mindre grad været aktive omkring Småbørnsklubberne, hvilket gælder både i forhold til frivillige og kommunale samarbejdspartnere. Indsatsen har derfor primært været forankret hos de frivillige og Red Barnet sekretariatet. Det er blevet et fokuspunkt at få lokalafdelingerne involveret yderligere, hvilket også er lykket, idet mange lokalafdelinger nu er ansvarlige for rekruttering af frivillige og er i dialog med samarbejdspartnerne lokalt.

Lokal forankring

- Det er afgørende for forankringen, at der er etableret et godt samarbejde mellem Kommunen og Red Barnet og det fremmer samarbejdet, hvis der er kontinuitet i tovholderfunktion og frivillig klubleder og derfor et godt kendskab til hinanden.
- En manglende tydelighed omkring hvor den lokale forankring i Red Barnet er, gør det svært for den kommunale tovholder at vide, om der skal tages kontakt til Red Barnet sekretariatet, Red Barnet frivillige eller Red Barnet lokalafdeling.
- Den manglende forankring af de frivillige i lokalafdelinger kan være en udfordring for den lokale forankring fremadrettet.
- Der skal tages højde for en vis langsommelighed i et kommunalt system, hvor det dels ta-

ger tid for en tovholder at få bredt kendskab til indsatsen ud i egen afdeling og på tværs af forvaltningsområder og at få skabt politisk bevågenhed omkring de kvaliteter en indsats har og hvilke resultater der kan aflæses.

4.3 ANBEFALINGER

På baggrund af konklusionerne har vi udarbejdet følgende anbefalinger med henblik på en videreudvikling og udbredelse af indsatsen.

Det anbefales:

- At man fortsætter det gode arbejde i Småbørnsklubberne til glæde og gavn for familierne – og fortsætter arbejdet med udbredelsen af småbørnsklubber til flere kommuner.
- At man fortsat udvikler og kvalificerer samskabelsen mellem kommunerne og Red Barnet ud fra devisen: **”Sammen kan vi mere”**. I den forbindelse er det helt afgørende, at der er tæt kontakt mellem den kommunale tovholder og klubleder, og at den kommunale tovholder kommer på besøg i Småbørnsklubberne og får direkte indblik i, hvad der foregår.
- At der arbejdes bevidst på at udbrede kendskabet til indsatsen blandt relevante faggrupper i kommunerne, med henblik på at styrke rekrutteringen og nå ud til flere familier i målgruppen.
- At udvikle og afprøve nye metoder til at højne samskabelsen med familierne. Det kunne eksempelvis være ved at udvikle rekrutteringssamtaler, intro-samtalerne og samtalerne de første gange for i højere grad at afdække familiernes behov og motivation for at gå i Småbørnsklubben. Det vil kunne skabes et bedre grundlag for at samskabe aktiviteter og oplæg med de deltagende familier.
- At man øger fokus på det brobyggende element. Det kan gøres ved at arbejde specifikt med et tema om brobygning til andre tilbud målrettet familier i udsatte positioner – både kommunale tilbud og civilsamfundstilbud. Det vil derfor være en god idé at koble indsatsen mere direkte til Red Barnets lokalafdelinger, så familierne får øget kendskab til Red Barnets øvrige lokale tilbud.
- At der udvikles understøttede efterforløb med henblik på at fastholde netværksdannelsen blandt familierne, hvilket allerede er afprøvet med et positivt resultat.
- At indsatsen forankres i Red Barnets lokalafdelinger og derved styrker en større tilknytning i forhold til rekruttering af frivillige, sparring, brobygning til andre indsatser og de frivilliges kobling til Red Barnet.
- At afprøve delt klublederfunktion, så den frivillige klubleder kan balancere sit arbejds- og privatliv i forhold til den frivillige indsats. Det kan også gøre indsatsen mindre sårbar i forhold til udskiftning på klublederfunktionen.
- At udbrede viden om indsatsens gode resultater som forebyggende indsats med henblik på at styrke udbredelsen og forankringen af Småbørnsklubberne.

CUBION er et konsulenthus, der arbejder med mennesker i organisationer. I samspil med vores kunder hjælper vi med at udvikle den viden, den organisation og det lederskab, der gør en forskel.

VÆRDISKABENDE UDVIKLING

